

Samlad kunskap i ny festlokal

För sjätte året lyste Föreningen Gamla Blackebergare upp mörka och solfattiga november med en välbesökt höstfest 2014. Och för andra året i rad förenades festen med att dela ut kunskapspriser till sju av skolans elever i "Nobels sex ämnen": fysik, kemi, biologi (medicin), ekonomi, litteratur och fred.

Det är nu drygt två år sedan skolans bibliotekarie Sofie Nilsson kläckte idén, som först presenterades på en julavslutning 2012. Sedan övertog Gamla Blackebergare prisutdelningen genom att bjuda pristagarna på middag under höstfesten och dessutom utlova ytterligare en bonus, i år en Stockholmspromenad med föreningens – och hela stadens – beprövade vandringsledare Per Haukaas. Vinnarna får också bokpriser av skolan.

De inbjudna rektorererna representerades av Elisabet Sandborgh, som efterträtt pensionerade Jan Lysén. Höstfesten ägde för första gången rum i den nybyggda matsalen intill den gamla. Det gav från många synpunkter mersmak även om en del tekniska saker kan finslipas till nästa gång. Familjen Bandas spanska buffé höll från början och genomgående hög klass fram till dessertens sista tårbit och stod för den goda stämningen. Familjen bidrog med sin musikaliska mångsidighet även till underhållningen.

Fler byggen är på gång i skolan, planerna ska inom kort fastställas och vi hoppas kunna återkomma till detta i kommande nummer.

Text och foto: Hans Wolf

Vid matbordet fr v rektor Elisabet Sandborgh, pristagarna Jonathan Lindell (kemi), Edit Jonsson som representant för Miljöföreningen (freds), Karl Herlin och Jacob Cederlund (fysik), bibliotekarie Sofie Nilsson, pristagarna Eddie Williamson (litteratur) och Faiza Ali (biologi). Victor Ödman Holmqvist (ekonomi) var förhindrad att komma.

Det här gör vi i vår

Tänk att inom Stockholms hank och stör kunna göra en rundresa längs Medelhavet eller en tidsresa i Sverige som går tillbaka till rikets gryning!

Läs mer om våra vårprogram på detta Medlemsblads sista sida: ett besök den 16 april på **Medelhavsmuseet** med synnerligen aptitretande uppläggning bland annat kring fynden från den svenska Cypernexpeditionen och den 20 maj på **Riksarkivet**, matnyttigt inte minst för den som är sysselsatt med egna forskningar. Glöm inte heller **årsmötet** den 11 mars.

Ordföranden har ordet Medlemsantal på väg upp

Så är det då nytt år igen! Tiden går bara fortare, och det är svårt att hinna med! Eller är det bara minnet som sviker?

När vi börjar det nya året så är vi 345 medlemmar, vilket är en liten men dock ökning. Det vore kul om vi kunde bli några fler. Kan vi inte försöka värva några gamla klasskamrater, så får vi lite större underlag för stipendieverksamheten? Men också för nöjet att kanske träffa fler kompisar på våra olika aktiviteter. Vi kan säkert få nya medlemmar under vårens attraktiva program, årsmötet, 65:ornas studentjubileum i skolan och den sedvanliga höstfesten. Den blev lyckad också förra året, så den kommer med säkerhet i repris flera gånger. Observera att en faktura på medlemsavgiften 150 kronor ligger bifogad detta Medlemsblad för dem

som inte redan har betalat den.

En annan succé förra året var uppsatstävlingen där vi fick in rekordmånga bidrag, nämligen sjuttio stycken. Så det var bra att vi i juryn givit oss ordentligt med tid för att hinna läsa och begrunda allt. Många bidrag var utmärkta och uppfinningsrika så egentligen skulle vi vilja belöna ännu fler än de sju som fick pris denna gång. Ekonomin i vår förening är god, så vi kan med gott mod försöka hitta nya ändamål för sponsring av dagens elever, vilket vi ju eftersträvar.

Nästa aktivitet är årsmötet som kommer att äga rum i skolan den 11 mars. Läs mer om detta nedan och på sista sidan och hjärtligt välkomna!

Jag brukar ju alltid nämna vår årliga golftävling, så även denna gång. Eftersom jag äntligen vann förra året så

faller det på min lott att arrangera årets tävling. Jag skrev ju sist att jag hade satt upp som mål att försvara titeln, men det blir nog svårt. Dels är det många andra duktiga spelare som har samma ambition och dels går det dåligt med träningen, jag är för lat. Men vi får se. I skrivande stund är tid och plats inte bestämd, så håll utkik på hemsidan eller invänta e-postinbjudan.

Väl mött under 2015 på våra aktiviteter, se som vanligt sista sidan i Medlemsbladet och boka in i almanackan.

Peter Hellström

Årsmöte med mingel 11 mars

Kallelse till årsmötet

Årsmötet 2015 äger rum i skolan onsdagen den 11 mars kl 18.30. Den fullständiga dagordningen och årsberättelsen kommer att finnas vid mötet och föreligger redan nu på hemsidan www.gamlablackebergare.se.

Anmälan behövs för alla som vill vara med på eftersitsen där föreningen bjuder på förtäring. Vi hoppas på stor uppslutning av föreningsmedlemmar och stipendiater för mingel och samtal. Anmälan senast den 2 mars till e-post lennartboholmqvist@gmail.com. Se också telefonnummer på sista sidan i detta Medlemsblad!

Årsberättelse i sammandrag

Under verksamhetsåret har styrelsen sammanträtt sex gånger, inklusive årsmötet den 12 mars 2014 då också gamla blackebergaren Hélène Boethius berättade om läget i sitt alfabetiseringsarbete i Afrika. Göran Mattisson valdes till ny skattmästare.

Sju gånger har Gamla Blackebergare träffats under programverksamheten, inklusive årsmötet, golftävlingen den 22 augusti som vanns av ordföranden Peter Hellström, och den

välbesökta höstfesten i skolan den 14 november, för första gången i den nybyggda matsalen. En av rektorerna, nyutnämnda Elisabet Sandborgh, deltog tillsammans med sex av årets sju elevstipendiater ”i Nobels sex prisämnen”.

Föreningens medlemmar hade också under senvåren möjlighet att se årets musikal ”Hairspray” som ett stort antal av skolans avgångselever producerade. Dessutom kunde vi bevista finalen i skolans retoriktävling den 29 april.

Den 10 april hade vi en klingande presentation av Vadstena-Akademiens första 50 år. Själva jubileet firades i Vadstena senare under sommaren. I skolan framträdde akademiens mångåriga administrativa chef och vd Astrid Lande, gammal blackebergare, tillsammans med den mångsidige sångaren och regissören Torbjörn Lillieqvist och med Hans Wolf som samtalsledare. Senare under våren, den 21 maj, sågs vi på en vandring med Per Haukaas från Karlaplan till Nordiska museet där vi besåg ett ”folkhem” och som vanligt avslutade med måltid. Programmen hösten 2014 liksom höstens stipendiat redovisas på annan plats i detta nummer av Medlemsbladet.

Vårstipendiet, ”kamratpriset”, gick

till de tre avgångseleverna Romina Pourmokhtari, ordförande i elevkåren, Ruben Schildt, ordförande i idrottsföreningen, och Malin Gustafsson, aktiv med integration av eleverna på programmen svenska för invandrare. Alla tre intervjuades i Medlemsbladet nr 25.

Antalet medlemmar vid årsskiftet 2014-2015 var 345, inklusive hedersmedlemmar, ständiga medlemmar och juniorer. Kontakten med dem upprätthölls genom hemsidan och två nummer av Medlemsbladet, nr 24 i februari och nr 25 i september, det sistnämnda ett utökad jubileumsnummer med bland annat ett register över innehållet genom åren. Tidningen anslås också på föreningens anslagstavla i skolan. Medlemmarna informeras regelbundet genom e-post från lennartboholmqvist@gmail.com. Se till att informera Lennart om du ändrar e-postadress!

Och så ska vi inte glömma tisdagsluncherna i skolan, kl 12 den första tisdagen i varje månad, rikliga, välsmakande och till det rimliga priset av 45 kronor.

Mer fakta än fiktion när ingen ser

För sjunde året i rad ordnade Föreningen Gamla Blackebergare hösten 2014 en uppsatstävling bland eleverna med bejublad prisutdelning på julavslutningen. Det fria temat var "Det ingen ser". För andra året i rad gick förstapriset till Eje Åhs, S2b. Första gången han vann skrev han friskt och fräscht om ett adoptivbarns försök att stå "På egna ben". I en intervju i Medlemsbladet (nr 24 2014) berättade han då att han absolut ville skriva en novell, dessutom fri från personliga biografiska upplevelser.

Nu har han valt ett helt annorlunda upplägg, en filosofisk essä med naturvetenskaplig förankring, enligt juryns motivering "en synnerligen beläst och välformulerad orientering om sambandet mellan två världar, filosofins och vetenskapens". Den var så lärd, ansåg prisutdelaren föreningens ordförande Peter Hellström, att juryn hade fått googla för att kolla att han visste vad han talade om. "Och det gjorde han", var Peters omdöme. Berättelsen finns att läsa i detta Medlemsblad, på sid. 4-5.

Hösten 2013 var Eje den förste förstaringaren att vinna priset. Nu blev han den förste som vunnit två gånger. Man kan lätt räkna ut att han borde kunna vinna en gång till om han skulle vilja försöka.

Lukas Björklund fick andra pris för "en analys av sorg vars hela djup inte syns för omgivningen". Tredje pris gick till Matilda Nordin för "en filosofiskt väl förankrad essä om existens och synlighet i stort och smått". Filosofiska reflektioner stod högt i kurs detta år, inte minst om den svårdefinierade gränsen mellan perception och verklighet.

Fyra hedersomnämnan utdelades utan inbördes ordning, till Stran Aldur för "en levande och dramatisk berättelse om ett krigs obegriplighet". Temat fick väl här en speciell adress till

Prisbelönade vid avslutningen hösten 2014: Fr v Matilda Nordin, Anna Hovland, Clara Lindström, Eje Åhs samt Johan Lindberg. Lukas Björklund var inte på plats. Infälld till höger: Stran Aldur fick pris på avslutningen men missade gruppfotot.

en oförstående läsares svårigheter ta in händelser i en omvärld präglad av våld. Anna Hovland – andrapristagare förra året – hedersomnämndes för "en välskriven och till temat fyndigt anknyten novell om dold transtillvaro", Johan Lindberg för "ett aktuellt och intressant inlägg om verklighetsflykt på sociala medier" och Clara Lindström, hedersomnämnd även förra året, för en skildring av den osynliga dyslexin med klar, välfunnen och välutvecklad anknytning till temat. Det måste sägas att inte minst de hedersomnämnda bidragen hade en ovanligt tydlig och fyndig anknytning till temat "Det ingen ser". Första pris var 4000 kronor, andra 2000, tredje 1000, och hederspriserna 500 kronor var. Alla prisvinnande uppsatser finns att läsa på vår hemsida www.gamlablackebergare.se.

Juryn, Peter Hellström, föreningens ordförande, Jannecke Schulman, konsult och f d informationschef på KTH Kista och Hans Wolf med många års förflutet på DN, kunde konstatera att det var ett ökande manligt inslag i den tidigare kvinnodominerade pristagarbilden.

Intressant är att detta års tema lockade bort så många från den fria novellväg som på senare år

varit ett så starkt inslag bland bidragen. Flera uppsatser berörde olika aspekter av medieskugga. Många skildringar inte minst om elever som inte syns i hem eller skola hade säkert en reell bakgrund i personliga upplevelser, även om man förstås kan välja att återge en helt fri berättelse i jag-form.

Från början lockade vår uppsatstävling en handfull elever. Några deltog i kurserna i skolan i litterär gestaltning. Alla deltagare verkade mycket motiverade och kvaliteten var hög. Premiärtävlingen 2008 vanns av Mikaela Jaconelli. Temat var "En gymnasieskola för alla – problem och möjligheter". 2009 års vinnare Frida Tjernberg skrev minnesvärt om en kvinna inför frigivning ur fängelse, "Innanför utanför" var det första fria ämnet. Deltagarantalet steg till ett tjugotal bidrag.

Första manliga vinnare kom 2010 med Kasri Aldur som skrev engagerat om "Världen i Sverige – Sverige i världen". Olivia Lindquist tog hem förstapriset 2011 med "Ett förflutet som förföljer" – en moget utformad dubbelexponering av samma person som ung och äldre. 2012 vann Lisa H Gustafson, också prisbelönad i skolans retoriktävling, med "Vändpunkten" om frihet och självbestämmande i internationell miljö. Deltagandet steg sedan till 60 och senast 70 uppsatser sedan en av svensklärarna låtit sina klasser delta på skoltid. Det har varit god, omväxlande och intressant läsning och vi fortsätter...

Text och foto: Hans Wolf

Eje Åhs – vinnare i föreningens uppsatstävling

Fyller metafysiken någon funktion i dagens samhälle?

I skuggan av den naturvetenskapliga utvecklingen i modern tid har filosofin som intellektuell disciplin enligt vissa förlorat sin relevans, då den påstås sakna förmågan att hålla jämna steg med de aktuella vetenskapliga frågorna. Den välkända brittiske kosmologiforskaren Stephen Hawking gick för några år sedan så långt som att påstå att filosofin är död, och att det är ett slöseri med tid att ägna sig åt den. Detta kontroversiella påstående väckte en tanke. Om filosofin är "död", måste i förlängningen även metafysiken vara det. Är själva verkligheten och alltets utredande ett slöseri med tid, eller har det någon funktionell betydelse för samhällets utveckling?

En naturligt infallande ståndpunkt i den frågan är att vetenskapen och metafysiken är polariteter, då metafysiken inte avhandlar något som går att mäta med empiriska instrument. Även om det beror på en feltolkning av en nedskrivning av Aristoteles verk, betyder ju själva ordet metafysik populärt "det bortom det fysiska". Men kanske finns det ändå sammankopplande vävnad mellan metafysiken och den moderna vetenskapen, något som, om inte binder de två samman, åtminstone ingjuter en viss ömsesidig relevans.

Grunden på vilken Hawking och andra filosofikritiker baserar sin ståndpunkt är som tidigare antytt att vetenskapen har utvecklats så pass mycket att filosofin inte längre bidrar med något värdefullt till den fortsatta utvecklingen. Tidigare har vetenskapen på sätt och vis ofta utgått från att ett upphöjt, transcendentalt väsen existerar, någon universell entitet, och därmed har eventuella utvecklingar i filosofin och speciellt metafysiken haft viss betydelse. Men i takt med att vetenskapen har lämnat detta slags resonemang och enligt bland andra Hawking expanderat bortom traditionella filosofiska frågor som sanning, kunskapsteori och vetenskapsteori, ska filosofin då ha förlorat den betydelsen.

En för närvarande aktuell diskussion inom vetenskapen, mer specifikt neurovetenskapen, som berör filosofin är huruvida den fria viljan existerar eller inte. Inom denna diskussion finns det två huvudsakliga läger som sällar

sig till två olika ståndpunkter i frågan: den deterministiska världsåskådningen och den libertarianska (inte att misstas för den politiska åskådningen). Deterministerna hävdar att alla de beslut vi dagligen tar är förutbestämda, och att de enbart beror på komplexa uträkningar av en hjärna som på sätt och vis har förprogrammerats av sociala strukturer och tidigare upplevelser. Mot deterministerna står libertarianerna som menar att det visst finns en fri vilja, men att den ibland kan påverkas av externa faktorer som gruppträck, sociala konventioner och liknande. Denna diskussion är högst metafysisk då den berör ödets existens. De s.k. hårda deterministerna som påstår att den fria viljan är en illusion anför i längden att ödet existerar, då det finns en bestämd framtid som så småningom kommer att inträffa. Eftersom varje människa vid varje givet tillfälle enbart är kapabel att göra *ett* val, kan det enbart leda till *en* framtid.

Neurovetenskapen har under en längre tid tacklats med frågan angående fria viljans existens, men med mer mätbara vetenskapliga metoder än filosoferna. Nyligen har forskare genom att mäta hjärnaktiviteten hos experimentdeltagare lyckats bevisa att vi tar beslut innan vi blir medvetna om dem. Genom att använda sig av s.k. neuroradiologi, en slags hjärnskanning, har man i dessa experiment lyckats förut säga beslut innan beslutstagarna själva registrerat en aktiv medvetenhet om dem.

Detta talar för den deterministiska världsåskådningen, även om kritik i viss mån kan framföras mot de experiment som har utförts; de mätte enbart hjärnaktiviteten inför enkla beslut, t.ex. vilken hand en person ska använda för att trycka på en knapp, medan de exkluderade hjärnaktiviteten inför mer komplexa, tidskrävande beslut, t.ex. byggnation av ett hus. Vid husbyggen

Kometen Hale-Bopp passerade jorden 1997. Den återkommer om 3000 år - då är förre besöket fornhistoria.

Foto: Hans Wolf

är det ju svårt att tänka sig att förmedvetna impulser avgör saker som byggets lokalisering, antal våningsplan, val av material m.m.

Debatten om den fria viljan och liknande metafysiska frågor har ett grundläggande fundament som även det går att diskutera. Inte bara metafysiska frågor har denna idé som fundament, utan i princip allt har det. Både observerbara saker och abstrakta begrepp och företeelser utgår i grunden från ett koncept, vilket är människans existens. Hur kan vi vara säkra på att människan finns? Och om vi inte kan uppnå en säkerhet angående *det*, vilket är då fundamentet från vilket vi kan bygga upp vår bild av världen? Den franske filosofen René Descartes (1596 – 1650) utvecklade under sin levnadstid en metod med vilken han på sätt och vis raserade sin världs bild för att därefter kunna bygga upp den igen, då med säkerställda fundament. Det var även tänkt att vetenskapen skulle dra nytta av tillvägagångssättet. Metoden har döpts till "cartesiansk skepticism"

efter upphovsmannen.

För att förtydliga den cartesianska skepticismen använde sig Descartes av ett välkänt tankeexperiment, den s.k. ”onda demonen-hypotesen”, i vilket han föreställde sig – som namnet antyder – en ondsint, omnipotent demon vars enda mål var att vilseleda honom. Alla observerbara företeelser som Descartes innan ansett vara naturliga sanningar kunde nu vara illusioner iscensatta av demonen. Alla förnimmelser av fysiska objekt kunde nämligen vara ytterligare ett led i demonens plan att vilseleda honom. Även icke-fysiska saker, som abstrakta begrepp, kunde vara producerade av, återigen, demonen. Genom detta experiment formulerade Descartes den latinska satsen ”*cogito, ergo sum*”, som löst översatt betyder ”jag tänker, alltså finns jag”. Hans slutsats i experimentet var att det enda han kunde vara fullständigt säker på var sin egen existens, som bevisades av tankeverksamheten. Visserligen kunde hans sinnesintryck och tankar vara manipulerade av demonen, men sinnesintrycken *själva* existerade, oavsett om de hade någon fysisk motsvarighet eller inte. Och om Descartes egen existens var falsk så skulle den hypotetiska demonen som resultat inte ha någon att vilseleda, vilket i sin tur skulle påvisa jagets (i det här fallet Descartes) existens.

Den mer moderna filosofen Bertrand Russell (1872 – 1970) bygger vidare på detta i sin bok ”*The Problems of Philosophy*”, på svenska ”*Filosofins problem*”, i vilken han bland annat diskuterar apparition kontra verkligheten, eller sinnesintryck kontra dess fysiska motsvarigheter.

Han använder sig av ett bord för att konkretisera sina tankar. Enligt den cartesianska skepticismen kan en fullständig rationell människa ifrågasätta bordets existens, men eftersom förnimelsen av bordet är någorlunda konstant, alltså att de olika sinnesintrycken av bordet inte ändras nämnvärt över tid eller av utomstående faktorer, förutsätts det att det måste finnas någon fysisk motsvarighet.

Om vi går ut ur rummet där bordet står, för att därefter gå in igen, så finns bordet med största sannolikhet kvar. Därmed måste det antas att bordet existerar oberoende av vår uppfattning av det, då det annars måste ha ”försvunnit” (förutsatt att det ens någonsin existerade) för att sedan dyka upp igen på exakt samma ställe. Om man täcker bordet med en duk så att våra direkta sinnesintryck av det berövas, ponerar Russell, kan det inte bara försvinna, då duken inte längre skulle ha något som höll upp den. Dock kan bordets existens fortfarande ifrågasättas enligt Descartes radikala skepticism, då det trots allt kan vara den ondsinta demonen i aktion, men dessa tankar syftar till att förtydliga varför det kan anses vara rationellt att anta att ett objekt existerar oberoende av våra förnimmelser.

Apropå Descartes sats, argumenterar dock Russell för att även själva jaget kan vara svåråtkomligt, då det inte är alldeles säkert att förnimmelserna i fråga tillhör en själv, att sinnesintrycket involverar jaget. Det enda som kan konstateras med fullständig säkerhet, enligt Russell, är att en förnimmelse sker. Han ogiltigförklarar inte därmed Descartes sats, men han anför att den bör tillämpas med viss försiktighet.

het.

Oavsett om våra sinnesintryck är tillförlitliga eller inte är det de vi förlitar oss på för vår uppfattning av verkligheten. Om man som Russell och Descartes rationellt ifrågasätter allt omkring oss kan det vara skrämmande. Om en människa enbart kan uppnå fullständig säkerhet angående den egna existensen, kan det leda till att hen börjar betvivla andras. Visst går det att enligt den cartesianska skepticismen rationellt ifrågasätta allt omkring en, men för en rationell människa går det dock inte att basera antaganden på tankesättet. Därför måste man (ironiskt nog) förhålla sig till skepticismen med viss skepsis. Bara för att en sak inte är si, behöver den inte nödvändigtvis heller vara så.

Vad gäller fysiska objekts kontinuitet utvecklar människohjärnan en så kallad *objektpermanens*, som tillkommer vid tidig ålder. Barn som ännu inte har utvecklat en objektpermanens antar att ett föremål försvinner för gott när deras sinnen inte längre kan uppfatta det. Det är därför småbarn ofta blir rädda när deras föräldrar inte är närvarande. Det är när vi väl har utvecklat objektpermanens som vi först gör det instinktiva antagandet att ett föremål existerar oberoende av vår förnimmelse av det.³

Den cartesianska skepticismen är en del av den filosofiska grenen epistemologi, också kallat kunskapsteori. Även om metafysiken inte direkt omfattar epistemologin, så är det svårt att finna en metafysisk fråga där epistemologin inte tas upp. Vad gäller den cartesianska skepticismen är epistemologin central, då Descartes med sitt metodiska tvivel ifrågasätter vad som är sant och vad som kan betraktas som kunskap. Epistemologin är i sin tur av direkt relevans till vetenskapen, då de vetenskapliga metoderna som används för att uppnå ”kunskap” om världen baseras på våra sinnesintryck, som inte alltid är tillförlitliga. Det är därför Epistemologin bl.a. försöker definiera begrepp som sanning och kunskap, genom att skapa vissa förutsättningar för dem, vissa villkor som måste uppfyllas. Detta är en central del i de vetenskapliga metoder som hela tiden tillämpas.

Ett fortsatt epistemologiskt utvecklande är nödvändigt för att ännu tydligare kunna definiera begrepp som är av relevans i vetenskapen. Ett problem som har gäckat kunskapsteoretiker sedan 1960-talet är det s.k. gettierpro-

Uppsatsen fortsätter på nästa sida.

Drottning Christina kallade filosofen Descartes till Stockholms slott Tre Kronor där han drabbades av lunginflammation och avled 1650. Från Stockholms Stadsmuseum. Foto: Hans Wolf.

blemet, som i början av 1960-talet formulerades av den amerikanske filosofen Edmund Gettier.

Gettierproblemet avslöjade komprometterande brister i den klassiska kunskapsdefinitionen, och flera förmodade lösningar har sedan dess presenterats av filosofer, dock har ingen av dem blivit allmänt accepterad. För att förstå gettierproblemet måste man vara medveten om hur den klassiska kunskapsdefinitionen lyder. För att något ska betraktas som kunskap måste tre villkor uppfyllas: en person måste ha en viss trosuppfattning, trosuppfattningen i fråga måste vara sann, och slutligen måste personens trosuppfattning vara välgrundad, alltså måste det finnas goda skäl bakom trosuppfattningen. Gettierproblemet ifrågasätter det tredje villkoret, eller i alla fall formuleringen av det; ”goda skäl” eller ”välgrundad” är alldeles för otydliga definitioner.

Ett exempel som förklarar Gettierproblemet relativt väl är exemplet med fåret på en äng. En person blickar ut över en äng, och tror sig se ett får. Fåret som personen tror sig se är egentligen en varg utklädd till ett får, men då personen i fråga har en förnimmelse av ”fåret” genom sin syn, så kan man påstå att hen har goda skäl till sin trosuppfattning.

Även om personen trots sina förnimmelser inte ser ett faktiskt får, så finns det ett får på ängen, dock på annan plats. Alltså är alla tre nödvändiga villkor uppfyllda, men samtidigt faller exemplet på det tredje villkoret. Gettierproblemet och liknande frågor inom epistemologin påverkar måhända inte direkt utvecklingar i t.ex. teoretisk fysik, men de är ändå betydelsefulla för att vetenskapen ska kunna ta sig framåt.

Men slutligen, för att adressera Hawkings kritik mot filosofin i dagens samhälle, så bortser kosmologiforskaren från en sak: vetenskapen är filosofisk. Man kan tycka att de filosofiska frågorna är poänglösa för att de aldrig leder till några konkreta svar, men samtidigt är själva syftet med vetenskapen själv att försöka förstå hur saker och ting är belagda, vad deras natur är. Oavsett hur många teorier som lanseras om förhållanden i universum så syftar dessa i längden till att förklara hur universum uppkom, och varför universum uppkom. Som tidigare nämnt så leder de metafysiska frågorna inte nödvändigtvis till framsteg inom vetenskapen, men de finns hela tiden i bakgrunden. Metafysiken är inte heller bara bakgrunden till de vetenskapliga frågorna, det är också målet med vetenskapen, oavsett vilket område man

tar om. För att ytterligare en gång använda teoretisk fysik som ett exempel, (det område som Hawking anser har minst användning av filosofin) försöker området i fråga begripa och förklara hur naturen fungerar utifrån fysikaliska modeller. Det enda som egentligen skiljer teoretisk fysik och filosofi åt är just de fysikaliska modellerna, alltså metoderna med vilka man ämnar besvara sina frågor. Därmed är den teoretiska fysiken högst filosofisk. Samma sak gäller andra naturvetenskapliga domäner, men också mer omfattande vetenskapliga områden som samhällsvetenskap.

Samtidigt är filosofin och därmed metafysiken beroende av vetenskapliga framsteg, då filosofin är oförmögen att besvara sina egna frågor själv. Därmed finns det mer än bara en ömsesidig relevans, som jag tidigare ponerade. Istället är de i högsta grad beroende av varandra.

Mer på hemsidan

På www.gamlablackebergare.se/uppsats/2014/prisutdelning2014.html hittar du alla vinnande bidrag. Eje Åhs har en rad fotnoter i sin uppsats, och de finns med på hemsidan.

I rampljuset

Fotbollsguld till Blackeberg

Blackebergs gymnasiums fotbollstjejer tog hem Stockholms skol-DM 2014 i fotboll i oktober genom att besegra Värmdö i finalen med 3-2. Killarnas lag gick till kvartsfinal. För två år sedan var det omvända ordningen när herrlaget vann medan flickorna, rätt oväntat, gick till final men fick bita i gräset där.

Inger Hassler död

Gamla Blackebergaren Inger Hassler avled den 24 januari. Hon var Medlemsbladets initiativtagare som redaktör för det första numret och layoutare till och med nummer sju och gjorde med sin erfarenhet och noggrannhet en stor insats för vår publikation. Inger var också en tid medlem av Gamla Blackebergares styrelse. Hon var student 1958 på latinlinjen.

Vi vill ha din e-postadress!!

Vi vill kommunicera med våra medlemmar. Se till att vi har din e-postadress!! Och glöm inte anmäla om du byter e-post! Maila din e-postadress till Lennart Holmqvist: lennartboholmqvist@gmail.com.

Ordförande

Peter Hellström
e-post: hellstrom.nilsson@telia.com

Redaktion Medlemsbladet

Hans Wolf, chefredaktör
e-post: 08370941@telia.com

Konst i underjorden

Sent i mörka november, den 27, lystes vår tillvaro upp i en miljö som vi kanske ofta hastar igenom utan närmare eftertanke: konsten i Stockholms tunnelbana. Att det blev så lyckat berodde i hög grad på SL:s vägvisare Marie Andersson. Hon imponerade med sin blandning av kunskap och verbal kommunikation under resan mellan Kungsträdgården och Västra skogen. Bland förortsstationer som vi inte hade tid att se rekommenderade hon Ängbyplans trapp- och hissentré.

Redan i T-banans barndom på 1940-talet fanns tanken att pryda den med konst. Det sattes på papper i en motion till stadsfullmäktige 1955. Mest omtalade i början blev Siri Derkerts fredsristningar på T-Centralen. Idag får man nog säga att Kungsan under almarnas rötter är mest "central" med blandningen av helhet och detaljer, från färgning av takvalv till minnen av slottet Makalös där Ulrik Samuelson är dominerande konstnärnamn från slutet av 1970-talet. Mest personlig prägel har kanske ungefär samtida Västra

skogen där konstnären Sivert Lindbloms profil dyker upp i oändliga varianter i cementväggar och stenar.

Vid Rådhuset har kanske inte alla tänkt på att tåget kommer rusande ur en portal hämtad från en byggnad

ovan jord, på Kungsholmen. Så återvände vi till utgångspunkten för eftersits på Friday där de flesta gästerna såg ut att ha föräldrar som knappast var födda när Siri ristade.

Text och foto: Hans Wolf

Ljuspunkt i Nobeltider

Så kom den där veckan i oktober då världens ögon riktades mot Stockholm, då namnen på årets Nobelpristagare blev tillkännagivna, små grupper av turistande japaner strosade runt i väntan på nyheter på Stortorget utanför Börshuset med Nobelmuseet och vi - en grupp om 25 Gamla Blackebergare - genomförde en av höstens programpunkter. Den mycket kunniga guiden Åsa Husberg med en bakgrund som civilingenjör i kemi och med ansvar för Nobelmuseets kemiområde berättade för oss om Alfred Nobels liv och testamente, om idealisten, uppfinnaren, entreprenören och kosmopoliten som ville omvandla sin förmögenhet till ett internationellt pris.

Dokument från den tiden och föremål och berättelser med anknytning till tidigare Nobelpristagare illustrerade Nobelprisets historia från den första utdelningen 1901 till den dagsaktuella - samma dag vårt besök ägde rum hade det offentliggjorts att tre japaner skulle dela fysikpriset för uppfinningen av effektiva blå lysdioder som möjliggör ljusstarka och energisnåla vita ljuskällor.

Som vanligt avslutade vi besöket gemensamt med en god "dagens soppa" i museirestaurangen Bistro Nobel - och vi vände förstås på våra stolar och kunde bekräfta att tidigare pristagares namnteckningar fanns på deras undersidor - precis som vi tidigare fått oss berättat.

Men vår guide blev oss svar skyldig på frågan om det nya huset och dess placering. Hon hänvisade till Nobelstiftelsen som äger Nobelhuset AB. Det slumpade sig så att bara några veckor efter vårt besök framträdde Nobelhusets vd Susanne Lindh under Stockholmsgillet's höstgille och presenterade utförligt planerna på museet vid Nybroviken och anknuten forskning. Hon föreföll rätt säker på att huset skulle ligga där om några år. Men en följande pressdebatt visade att det är långtifrån oomstritt.

*Text: Lena Rönnerfält och Hans Wolf
Foto: Hans Wolf*

Vårens program

Runt Medelhavet

Vet du varför Medelhavsmuseet bildades 1954? Följ med till Medelhavsmuseet på en guidad tur runt östra Medelhavet och hör om Den Svenska Cyperexpeditionen som grävde fram 30 000 antika föremål på ett tjugotal ställen på Cypern under åren 1927 -31. Drygt hälften av fynden fördes till Sverige enligt tidens praxis och blev grunden till museet, som därför har den största Cypernsamlingen utanför Cypern. Vi får en introduktion till antikens värld bland 1000 föremål i museets grekisk-romerska samlingar och tar del av den nyöppnade Egyptiska utställningen som berättar om 7 000 års egyptisk historia, pyramider och gravkammare. Museibutiken är förresten väl värd en egen liten rundtur.

Vi avslutar kvällen med en måltid i museets restaurang Bagdad Café som drivs av samme ägare som har restaurangen Halv Grek Plus Turk på Öster-

malm och som erbjuder mat och måltidskultur från den östra Medelhavsregionen.

Tid: Torsdagen 16 april. Vi samlas kl. 16.15. Visningen pågår 16:30-17:30.

Plats: Entrén till Medelhavsmuseet, Fredsgatan 2 vid Gustav Adolfs torg.

Kostnad: 80 kr (100 kr för ickemedlem) för visningen. Erläggs på plats.

Anmälan: Senast 31 mars till Lena Rönnerfält, telefon 08-661 25 91 eller e-post lena.ronnerfalt@telia.com. Berätta då om du vill gå *bara* på visningen eller om du *också* följer med till Bagdad café (för bordsbokningens skull).

Tusen svenska år i ett hus

Föreningens sista programpunkt före sommaren brukar vara i maj, då vi försöker göra något där vi kommer utanför stenstaden och kan få en liten promenad i försommargrönkan. Denna gång har vi organiserat en visning av Riksarkivet som ligger i Marieberg på Kungsholmen, på promenadavstånd från Fridhemplan och med flera busslinjer alldeles intill, bland annat nr 1 och nr 4.

Riksarkivet har särskilt ansvar för den statliga arkivverksamheten och för arkivvården i landet. Hit flyttade Riksarkivet 1968, till nybyggda kärnvapensäkra lokaler. Arkivet har anor från slutet av 1200-talet och grundades 1618 som en enhet i Kunglig Majestäts kansli. Nuförtiden kommer många i kontakt med Riksarkivet i samband med släktforskning. Den som vill ska kunna forska i arkivmaterialet som till stor del är digitaliserat. Vi tror att det blir ett lärorikt och intressant besök.

Som avslutning äter vi en måltid

tillsammans på Restaurang Lilla Asien vid Västerbroplan.

Tid: Onsdag 20 maj kl 16.50. Visningen börjar kl 17.00

Plats: Riksarkivet, Fyrverkarbacken 13

Kostnad: 80 kr för visningen (100 kr ej medlem). Måltiden betalar var och en för sig. Allt betalas på plats.

Anmälan: Senast den 8 maj till Marianne Berggren, e-post kmarianneberggren@hotmail.com Ange om du vill delta i både visning och eftersits. Vi måste beställa bord i förväg på Lilla Asien.

Årsmöte med mingel

Årsmötet 2015 äger rum i skolan onsdagen den 11 mars kl 18.30. Den fullständiga dagordningen och årsberättelsen kommer att finnas vid mötet och finns på hemsidan

www.gamlablackebergare.se

Anmälan behövs för alla som vill vara med på eftersitsen där föreningen bjuder på förtäring. Vi hoppas på stor uppslutning av föreningsmedlemmar och stipendiater för mingel och samtal. Anmälan senast den 2 mars till LennartHolmqvist, e-post lennartboholmqvist@gmail.com eller på telefon 08-59033051.

"Grease" i repris

Vårens musikal i Blackebergs gymnasium är "Grease" med sista årskursens musik- och scenlinje. Den spelades på skolan senast 2011.

Gamla Blackebergare är som vanligt välkomna, passa på så länge det ännu finns möjlighet att visa dessa uppskattade föreställningar. Musikalen kom som film 1978 och utspelar sig i skolmiljö under ett år då huvudpersonerna förändrar karaktär. Musikdirektör Mats Hilmo berättar: "Tolkningen kommer att ha modernare drag som också märks i kostym, dekor och några av låtarnas arrangemang. Greasekänslan och igenkänningen finns dock kvar. Huvudparet är två tjejer. Det passar bra då de träffas på sommaren när de kan vara sig själva, problemen uppstår i skolan där de inte kan visa upp sin kärlek."

Musikalen har premiär den 26 maj. Håll utkik på vår hemsida för att se när ytterligare föreställningar är spikade eller hör med Hans Wolf, 08370941@telia.com

Vinnare i vältalighet

Finalen i skolans årliga retoriktävling äger rum tisdagen den 31/3 kl 15 i aulan, en tradition inte bara i skolan utan ända sedan antiken. Det brukar bli både roligt och spännande. Gamla Blackebergare är välkomna.